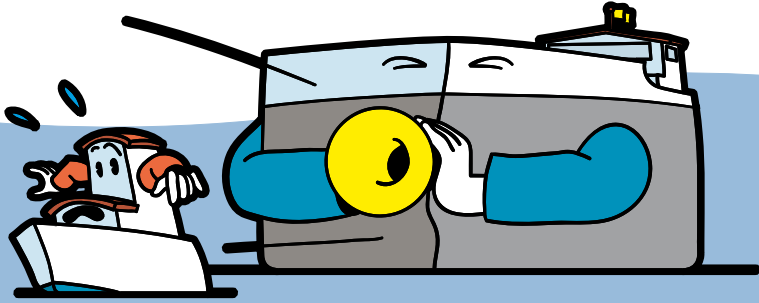


Veiligheid aan boord



Veiligheid is in de watersport een veelomvattend begrip. Er vallen heel veel zaken onder. En er wordt door allerlei instanties ook veel aandacht aan geschonken. Toch is veiligheid aan boord vooral een kwestie van mentaliteit. U moet er voortdurend mee bezig zijn. Voor het varen, tijdens het varen en na het varen.

Als we het over veiligheid aan boord hebben kunnen we onderscheid maken tussen schip, bemanning en uitrusting. Daarbij kijken we ook nog naar wat we kunnen doen voor het varen - dus bij de voorbereiding- en tijdens het varen.

Het schip

'Een schip is zo zeewaardig als z'n bemanning'. Dit aloude gezegde vertelt slechts de halve waarheid. De boot moet namelijk ook geschikt zijn voor het doel, waarvoor hij wordt gebruikt. Het maakt namelijk nogal wat uit of we ons tijdens het varen beperken tot de beschutte plassen en kanalen, of we de Zeeuwse Delta of het IJsselmeer opgaan, of dat we lange tochten over zee maken. In het eerste geval kunnen we met een enkele knikspant romp goed uit de voeten, voor de laatste situatie is een rondspant jacht het meest geschikt. Een rondspant kan natuurlijk ook heel goed op de binnenwateren terecht, maar een enkele knikspant absoluut niet op zee.

Een 'zeeschip' moet constructief vanzelfsprekend ook sterker zijn en bijvoorbeeld kleinere ramen en een kleinere kuip hebben dan een 'binnenwaterschip'. Het moet zich prettig in golven gedragen en de bemanning moet er tijdens het varen in kunnen slapen en koken. Nieuwe schepen moeten sinds 1998 aan de 'Europese Wet Pleziervaartuigen' voldoen. Vraag hier bij de aanschaf van een schip dat na 1998 is gebouwd naar. Aan de classificatie volgens deze richtlijn kunt u afleiden voor welk soort water het schip geschikt is.

Bemanning

Een kritische blik op de samenstelling van de bemanning is zeker nuttig. Wie kan de leiding over het schip overnemen als de schipper uitvalt? In een gezinsbemanning bestaande uit een vader, moeder en kleine kinderen is er vaak maar één volwassene die de handen vrij heeft om te varen. Het is belangrijk dat in zo'n situatie beide ouders onafhankelijk van elkaar dezelfde theoretische en praktische ervaring hebben. Ook als er niet in gezinsverband wordt gevaren is de samenstelling van de bemanning van belang. Wie heeft welke ervaring? Zijn er voldoende ervaren bemanningsleden aan boord om het schip onder alle omstandigheden alleen te kunnen varen? Hoeveel mensen aan boord beheersen de navigatie? De samenstelling van de bemanning bepaalt voor een belangrijk deel wat voor tocht u kunt maken. Met kleine kinderen aan boord beperkt u zich tot tochtjes van hooguit enkele uren en blijft u in de buurt van havens.

En vooral, zorg voor een goede conditie. Ga niet moe en gestrest het water op. Zeker niet als er een langere tocht voor de boeg ligt. Vermoeidheid leidt vaak tot katterigheid of zelfs zeeziekte. Het gebrek aan concentratievermogen dat daar uit voort kan vloeien, leidt gemakkelijk tot het nemen van verkeerde beslissingen, soms met ongewenste gevolgen. Lees de verslagen van de reddingsmaatschappij er maar eens op na.

Veiligheid heeft ook met kennis en kunde te maken. Kennis kunt u opdoen door het volgen van de benodigde cursussen en trainingen. Kunde is vooral een kwestie van ervaring, dus veel doen.

Algemene Gedragscode voor Watersporters

Deze code is onlangs opgesteld door het Nederlands Platform Voor Waterrecreatie (NPVW). Hierin zijn zaken als veiligheid, wellevendheid, uitrusting en milieu beschreven. www.npvw.nl

Uitrusting

Vallen rompvorm en constructie natuurlijk al onder de noemer veiligheid, dat geldt zeker ook voor een aantal voorzieningen aan boord, die voor de veiligheid van de opvarenden onontbeerlijk zijn. Concreet gaat het daarbij om de volgende zaken (zie ook de controlelijst minimum veiligheidsuitrusting):

- Veiligheidsmiddelen. Zaken die problemen moeten voorkomen of helpen problemen op te lossen. Denk daarbij aan voldoende reddingmiddelen op een gemakkelijk bereikbare plaats, maar ook aan noodsignalen, radarreflector, communicatieapparatuur ankergerie, brandblussers, EHBO en dergelijke.
- Navigatiemiddelen. Van belang om te allen tijde een juiste positie te kunnen bepalen.
- Ontvangstapparatuur voor berichten van walstations, schepen in de buurt en weerberichten.

Naast losse uitrusting zijn er ook veiligheidsmiddelen die een integraal onderdeel van het schip zijn. Denk daarbij aan goede afsluiters op huiddoorvoeren, een goede zeereeling met preek- en hekstoel, de lensinrichting, een zwemtrap, vluchtluiken en last but not least een betrouwbare motor.

Erg belangrijk daarbij is dat al deze zaken als het nodig is ook doen wat ze moeten doen. Dat betekent goed onderhouden en regelmatig testen. Daarmee zijn we weer terug bij wat in de inleiding stond. Veiligheid is een kwestie van mentaliteit. En vooruit denken. Bedenk van te voren in welke problemen u kunt komen en neem daar maatregelen tegen. Dat is geen kwestie van doemdenken en plezier vergallen, maar van verantwoordelijkheid nemen. In de nautische wereld is daar zelfs een aparte term voor: goed zeemanschap.

Minimum uitrusting veilige vaart

Om veilig het water op te kunnen, is het noodzakelijk de veiligheidsuitrusting op orde te hebben. Wat er aan boord aanwezig moet zijn, hangt van het soort boot en het type vaarwater af. Hieronder vindt u een controlelijst als hulpmiddel voor de verschillende situaties.

VAARUITRUSTING

Type vaarwater	BINNEN		RUIJ		ZEE	
	kajuit	open	kajuit	open	kajuit	open
Soort boot						
Anker met min. 15 m. ketting of lijn met kettingvoorloop of loodlijn	■		■	■	■	■
Anker met min. 30 m. (lood)lijn of ketting			■		■	■
Anker of dreg met voldoende lijn		■				
Aparte sleeplijn	■	■	■	■	■	■
Puts met aangesplitste lijn	■		■	■	■	■
Hoosvat/handpomp		■		■		■
Lenspomp	■		■		■	■
Tweede lenspomp			■		■	
Signaalhoorn	■	■	■	■	■	■
Goedgekeurde, werkende navigatieverlichting	■	■	■	■	■	■
Waterdichte lantaarn met reserve batterijen en lampjes	■	■	■	■	■	■
Ankerbal	■	■	■	■	■	■
Zwarte kegel	■	■	■	■	■	■
Verrekijker			■	■	■	■
Radio-ontvanger voor ontvangst weerberichten	■		■		■	■
Zwentrap vanuit het water omlaag te klappen (Reserve) riemen en dollen of peddels		■		■		■
Gereedschap en reserve onderdelen voor uitrusting en motor	■		■	■	■	■
EHBO-kit met instructie	■	■	■	■	■	■
Roestvast stalen mes binnen bereik	■	■	■	■	■	■
Draadtang om verstaging in nood door te kunnen knippen	■		■		■	■
Voldoende brandstof	■		■	■	■	■
Voldoende drinkwater					■	■
Goed werkende accu(s)	■		■		■	■
Goede zeilkleding	■	■	■	■	■	■
Goede zeillaarzen	■	■	■	■	■	■

VEILIGHEIDSUITRUSTING

Type vaarwater	BINNEN		RUIJ		ZEE	
	kajuit	open	kajuit	open	kajuit	open
Soort boot						
Reddingvest met CE-keur voor vaargebied (één voor elke opvarende)	■	■	■	■	■	■
Reddingboei binnen handbereik stuurman	■	■	■	■	■	■
Reddingboei met zelfontbrandend licht binnen handbereik stuurman			■	■	■	■
Tweede reddingboei met joon binnen handbereik stuurman					■	
Drijvende werplijn met ring binnen handbereik stuurman	■	■	■	■	■	■
Veiligheidsgordel met lijn voor iedereen bovendecks			■		■	■
Noodsignalen, min. 4 dag/nacht licht/rooksignalen waterdicht verpakt			■	■	■	■
Bijboot met voldoende plaats voor aantal opvarenden			■		■	
Reddingvlot, goedgekeurd en met voldoende plaats voor aantal opvarenden					■	
Binnenvaartmarifoon (of portofoon)	■		■	■		
Zeevaartmarifoon (event. met DSC)					■	■
Radarreflector	■		■	■	■	■
AIS-ontvanger					■	
Noodstuurinrichting					■	■
Brandblusser in iedere afgesloten ruimte van min. 2 kg inhoud	■	■	■	■	■	■
Voldoende hoge zeereling (min 60 cm)	■		■	■	■	■
Goede voetlijst (min 2 cm hoog)	■		■		■	■
Goede kuiplozing	■	■	■	■	■	■

NAVIGATIE-UITRUSTING

Type vaarwater	BINNEN		RUIJ		ZEE	
	kajuit	open	kajuit	open	kajuit	open
Soort boot						
Actuele waterkaarten vaargebied	■	■	■	■	■	■
Aanvullende info (bijv. almanak) vaargebied	■	■	■	■	■	■
Reglementen	■	■	■	■	■	■
Stroomkaarten, stroomtabellen vaargebied			■	■	■	■
kompas/peilkompas			■	■	■	■
Log	■		■		■	■
Dieptemeter	■		■		■	
GPS			■		■	■
Plotter/passervlakkum/potlood			■		■	
Logboek			■		■	
Barometer			■		■	

Draag een reddingvest

Draag op het water een reddingvest, ook als u een geoefend zwemmer bent. Het gevaar van overboord vallen is altijd aanwezig en het kan iedereen overkomen. De KNRM komt ieder jaar ongeveer twintig keer in actie voor opvarenden die overboord zijn geslagen. Soms komt die hulp te laat. Te water raken is levensbedreigend. In het koude Nederlandse water raken drenkelingen - ook zomers! - snel onderkoeld. Een reddingvest heeft een kraag waardoor u binnen 5 seconden op uw rug draait en zo'n vest kan uw leven redden. Daarom wil de KNRM bevorderen dat iedereen aan boord van een schip een goed werkend, passend reddingvest draagt, dat op de juiste wijze is bevestigd en geschikt is voor de omstandigheden.

Vaarbewijs of watersportcursus

In het BPR staat dat een jacht alleen mag varen als het wordt bestuurd door een 'daartoe bekwaam persoon'. Er staan nog extra eisen in waaraan deze persoon moet voldoen. De grenzen voor het Vaarbewijs liggen bij een scheeps lengte van 15 meter en een vaarsnelheid van 20 km/uur. Maar ook als u een kleinere of langzamere boot bestuurt, wordt het volgen van een cursus geadviseerd. De organisaties achter Varen doe je samen! raden iedere watersporter sterk aan zich te verdiepen in de theorie en de reglementen.

Varen doe je samen is een initiatief van Rijkswaterstaat, de Provincies, Havenbedrijf Rotterdam, Groningen Seaports, Haven Amsterdam, Koninklijke Schuttevaer, ANWB, Watersportverbond, HISWA en SRN. De doelstelling is om de veiligheid op het water te vergroten. Vooral op de wateren waar beroepsvaart en recreatievaart samen varen.

Vragen? Kijk op www.varendoejesamen.nl of bel Rijkswaterstaat op 0800-8002.

Naast theoriecursussen zijn er verschillende praktijkcursussen, bijvoorbeeld de cursus 'Manoeuvreren op de motor'. Er bestaan ook educatieve vaartochten om mensen kennis te laten maken met een (onbekend) vaargebied dat bepaalde vaardigheden vereist. De meeste watersportcursussen volgen het diplomasysteem van de Commissie Watersport Opleidingen (CWO). In de CWO participeren onder andere Hiswa Vereniging, Watersportverbond en ANWB, partners in Varen doe je samen! Naast zeilopleidingen zijn er ook CWO-motorbootopleidingen. Een schipper moet goed in de rondte kunnen kijken en hij moet geluidsseinen kunnen horen. Dit staat in het BPR beschreven (artikel 1.09, lid 3). Het varen met een dichtgebouwde kuip met beslagen ramen is simpelweg verboden. Een overzicht van cursussen en vaarscholen staat op www.cwo.nl

Bekwaamheid en uitzicht rondom zijn dus niet alleen goedbedoelde adviezen, het zijn ook wettelijke bepalingen die voor iedereen gelden (onafhankelijk van de vaarbewijsplicht).

